

Dekkingsgraad en herstelplan voor de dga

Tot voorheen was het speelveld van de accountant bij een dga pensioenadvies in beginsel gericht op het fiscale deel waarbij de financiële adviseur de extern verzekerde polissen regelde. Eenduidige en periodieke afstemming was er vaak niet. De komst van de Wft pensioenvergunning betekent een keuze maken in rol en verantwoordelijkheid. Hierbij hoort controle, communicatie en inzicht alsmede een onderbouwde financiële planning. Aan de hand van een casus zal in dit artikel het voordeel van communiceren in dekkingsgraad worden behandeld en inzichtelijk worden gemaakt op welke wijze de privé hypotheek kan bijdragen aan het herstelplan.

DOOR ALOYS HARMSSEN

Actuarieel versus commercieel

Indien de vennootschap keurig netjes de jaarlijkse pensioendotaties daadwerkelijk reserveert en in staat is om 4% rendement te halen, dan staat er op de pensioendatum een banksaldo ter grootte van het fiscale doelvermogen. Feitelijk is dit de actuariële contante waarde van het ouderdomspensioen en het uitgestelde nabestaandenpensioen na de pensioendatum. De werkelijke prijs van pensioen wordt gebaseerd op marktwaarde. Bij een rentestand van 1,3%, een indexatie van 2% en reguliere leeftijdsterugstellingen bedraagt de commerciële prijs op de pensioendatum € 955.450. Het inzichtelijk maken van deze waarde per balansdatum, in casu € 318.604, betekent dat de rekensom voor een dga met plannen voor een scheiding wellicht aanleiding geeft tot passende actie. Feitelijk zou elke accountant in de jaarrekening de commerciële waarde standaard moeten vermelden. De Raad voor de Jaarverslaggeving is van mening dat dit niet nodig is voor kleine ondernemingen.¹ Vanuit het perspectief van de actuele marktsituatie, de zorgplicht en/of een VerordeningGedragsCode echter aan te bevelen.²

Nabestaandenpensioen

In de praktijk is er daarnaast onvoldoende afstemming over het afdekken van dit risico en, zo er al polissen lopen, kennen deze geen continue monitoring met de werkelijke risico's. De civiele pensioentoezegging conform de pensioenovereenkomst is leiding, een toezegging van een nabestaandenpensioen en wezenpensioen betekent dus afdekking van

dit risico op commerciële basis en bewustwording bij de polis redactie. Immers, welke keuze is vanuit oogpunt van risicomangement het meest passend: een dekkingspolis door de BV of een hoofdstuk IIB LB 64 polis met als begunstigde de nabestaande. Half zwanger bestaat niet, dus of een onderbouwde keuze voor deze toezegging of (voor de toekomst) geen nabestaandenpensioentoezegging meer en de financiële tekorten netto oplossen in box 3 waardoor bijkomstig het nadeel van de pensioenimputatie op de erfbelastingvrijstelling beperkt is.

Kerncijfers	
Leeftijd DGA	37
Salaris	€ 68.980
Pensioengrondslag	€ 50.000
Dienstjaren	30
Opbouw eindloon	2%
Jaarlijkse indexatie	2%
Ouderdomspensioen	€ 30.000
Nabestaandenpensioen	€ 21.000
Fiscaal 2012	€ 68.682
Doelvermogen fiscaal	€ 445.221
Commercieel 2012	€ 318.604
Doelvermogen commercieel	€ 955.450
Commercieel risicokapitaal	€ 883.534

Afstemming

Om deze dga duidelijk te maken welke risico's zijn vennootschap met de pensioentoezegging loopt kan

Drs. A.G.P. Harmsen MFP
Pensioen Support Nederland

aansluiting worden gezocht bij het begrip “dekkingsgraad”, waarover in de media veelvuldig wordt geschreven. Door zijn vennootschap als “*eenpersoonpensioenfonds*” te zien wordt duidelijk welke potentiële tekorten worden opgebouwd. Als extra vermogensbuffer is 10% opgenomen, waardoor het geoptimaliseerde kapitaal 110% van het commercieel kapitaal bedraagt. In de casus heeft de vennootschap voor € 50.000 aan liquiditeiten en een vordering op de dga i.v.m. een overgenomen hypotheek, waarover later meer.

Fiscale dekkingsgraad

In de praktijk kennen slechts weinig vennootschappen de discipline om de jaarlijkse pensioendotaties te reserveren. Het fiscale voordeel gaat “met de knollen de pot in”. De fiscale dekkingsgraad is dan simpelweg 0%, oftewel een tekort van 100%. Deze vennootschap zal zich de vraag moeten stellen op welke wijze dit tekort kan worden opgevangen. Van een prudent beleggingsbeleid is uiteraard geen sprake. Zou het een echt pensioenfonds zijn geweest, dan was de bestuurder al ontslagen wegens onzorgvuldig en onprofessioneel handelen. Doorgaan op deze wijze betekent vergroting van een vennootschap met een financieel waterhoofd en, mogelijk tegen beter weten in, hopen dat de rentestand zal stijgen waardoor het verschil tussen fiscaal en commercieel afneemt of dat de economische waarde van de vennootschap, diens deelnemingen of huurinkomsten, een vermogenswaarde zullen kennen op de pensioendatum van ca. 1 miljoen. Uiteraard is de vraag of dit ook liquideerbaar vermogen is. Indien het antwoord hierop ontkennend is, zal beëindiging van de verdere opbouw een voor hand liggend alternatief zijn en kan een start worden gemaakt met damage-control. Het soms gehoorde argument dat er toch geen fiscale sanctie is bij een niet voor verwezenlijking vatbare verplichting is te simpel en doet geen recht aan het primaire doel van de pensioentoezegging, namelijk vermogensvorming voor later en zorg voor het gezin.

Dekkingsgraad bij werkelijke fiscale dotaties

De vennootschap met de discipline om de pensioendotaties daadwerkelijk te reserveren bereikt een dekkingsgraad van 42%.

Ook hier zal normaal gesproken de waarde van de onderneming of externe bronnen het verschil van 58% goed moeten maken. Dit zou onder meer kunnen worden bereikt door een deel van de toekomstige overwinsten te reserveren of door het extern beleggen van liquiditeiten op een (beleggings) pensioenspaarrekening. Hoe dan ook betekent dit enerzijds communicatie tussen de adviseur en de dga over realistische bedragen en verwachtingen, dividend en winstverwachting en anderzijds het opzetten van een vermogensstrategie. Daarbij kan worden gekozen om de pensioenaanspraken verder (dan de regeling 67 jaar 2014 1,9% naar 1,5% eindloon 2015?) te versoberen en/of toekomstige indexaties te beperken zodat een realistische dekkingsgraad bereikbaar wordt. Hierbij kan door de adviseur aansluiting worden gezocht met het gewenste netto consumptief besteedbare inkomen box 3 vermogen en/of door haalbaar dividendbeleid. Immers, de uitkeringsstoets voor deze casus betekent een negatief eigen commercieel vermogen.³

Alternatieve belegging in stenen

Een vennootschap met overtollig vermogen of een vermogensstrategie voor het beleggen van de pensioendotaties kan besluiten dat ze (een deel) van de hypotheek van de dga in privé overneemt. Per saldo blijft het een eigenwoninglening waarop de fiscale aftrek van toepassing blijft. Indien de bestaande lening aflossingsvrij is kan de overgenomen lening ook aflossingsvrij worden voortgezet.⁴ Hoewel bestaande rechtspraak meer betrekking heeft op onzakelijk handelen tussen vennootschappen onderling of oninbare vorderingen kunnen wel criteria worden genoemd wanneer een lening “onzakelijk” is, namelijk geen schriftelijke vastlegging, een onzakelijke rente, het niet betalen van rente (RC), geen aflossingsschema en geen zekerheden.⁵ Niet om dit kabinet tegemoet te komen maar meer vanuit het perspectief van vermogensopbouw en de pensioenverplichting is een annuïteiten aflossing beter op zijn plaats. Op deze wijze ontvangt de vennootschap immers (belaste) rente-inkomsten en vormt vermogen om een deel van de pensioenverplichting te zijner tijd uit te ke-

Overzicht vermogensontwikkeling vennootschap tot de uitkeringsdatum								
Jaartal	Leeftijd	Ontwikkeling vermogen		Rendement	Beschikbare dotaties	Winstreserves		Vordering op DGA
2013	46	€	50.000,00	2,00%	€ 9.391,00	€ -	€	17.924,17
2014	47	€	79.570,38	2,00%	€ 10.086,00	€ -	€	17.924,17
2015	48	€	110.492,06	2,00%	€ 10.831,00	€ -	€	17.924,17
2016	49	€	142.852,26	2,00%	€ 11.635,00	€ -	€	17.924,17
2017	50	€	176.737,88	2,00%	€ 12.496,00	€ -	€	17.924,17
2018	51	€	212.247,77	2,00%	€ 13.424,00	€ -	€	17.924,17
2019	52	€	249.492,96	2,00%	€ 14.429,00	€ -	€	17.924,17
2020	53	€	288.588,73	2,00%	€ 15.513,00	€ -	€	17.924,17
2021	54	€	329.666,96	2,00%	€ 16.690,00	€ -	€	17.924,17
2022	55	€	372.865,22	2,00%	€ 17.963,00	€ -	€	17.924,17
2023	56	€	418.345,24	2,00%	€ 19.353,00	€ -	€	17.924,17
2024	57	€	466.285,26	2,00%	€ 20.873,00	€ -	€	17.924,17
2025	58	€	516.889,52	2,00%	€ 22.545,00	€ -	€	17.924,17
2026	59	€	570.370,43	2,00%	€ 24.373,00	€ -	€	17.924,17
2027	60	€	626.965,03	2,00%	€ 26.377,00	€ -	€	17.924,17
2028	61	€	686.977,35	2,00%	€ 28.618,00	€ -	€	17.924,17
2029	62	€	748.189,91	2,00%	€ 31.114,00	€ -	€	17.924,17
2030	63	€	816.010,28	2,00%	€ 33.896,00	€ -	€	17.924,17
2031	64	€	888.358,24	2,00%	€ 37.005,00	€ -	€	17.924,17
2032	65	€	943.870,51	2,00%	€ -	€ -	€	-

ren. Tevens zal voor veel dga's de renteaftrek in 2031 eindigen, los van eventuele politieke ontwikkelingen voor deze datum. Als er dan toch de wens bestaat om (een deel) van de hypotheek af te lossen, dan liever aan de eigen BV dan aan de bank. Bovendien kan deze ontwikkeling mogelijk de onderhandelingspositie naar de bank in privé verbeteren nu haar blootstelling afneemt.

Langlevensrisico en indexatie

In de casus heeft de vennootschap (een deel van) de hypotheek van de dga overgenomen van € 200.000. Deze lening wordt tot zijn pensioendatum afgelost annuïteit in 19 jaar met een rente van 6%. De vennootschap bereikt door deze inkomsten, haar beleid om de dotaties te beleggen tegen, stel 2%, een doelvermogen op de pensioendatum van € 943.870 waardoor een dekkingsgraad van 90% wordt bereikt. In de uitkeringsfase betekent een 2% stijgende pensioenuitkering een haalbaar langlevensrisico tot leeftijd 95 jaar. Uiteraard zal aanpassing van de indexatie een positieve invloed hebben op de dekkingsgraad en dus het langlevensrisico.

Een nominale pensioenuitkering van € 30.000 betekent een positief saldo van € 468.000 op leeftijd 95 jaar. Dus meer ruimte voor dividendbeleid na pensionering, minder afhankelijk van de progressieve fiscale belastingdruk na pensionering en voor de estate-planners aanknopingspunten bij de vererving van de aandelen. Daarnaast tonen deze cijfers de impact van een indexatietoezegging aan.

Aanbeveling en herstelplan

Dga en financiële planning zijn steeds meer met elkaar verbonden. De adviseur dient de financiële gevolgen van de toezegging door de vennootschap in beeld te brengen en alternatieven aan te bieden. Gezien de komende wijzigingen in 2014 en 2015 is er meer dan voldoende aanleiding om nu een adviestraject naar de dga's op te zetten. Een manier om het advies en de communicatie te onderbouwen is de materie aan te vliegen met een dekkingsgraad. Hierdoor kan, na eventuele aanpassing van de regeling, het mogelijk kiezen voor een ander pensioenopbouwstelsel.

Ovezicht vermogensontwikkeling Vennootschap vanaf uitkeringsdatum							
Vermogen van de vennootschap			Pensioengegevens				
Beschikbaar kapitaal	€	943.870,51	Leeftijd bij ingang uitkeringen	65			
Netto Rendement	2,00%		Pensioenuitkering 1	€	30.000,00		
Winsten deelnemingen	€	-	Pensioenuitkering 2	€	-		
Inkomsten onroerend goed	€	-	Indexatie pensioenuitkering	2,00%			
Overige inkomsten	€	-					
Leeftijd	Ontwikkeling vermogen	Rendement op vermogen	Pensioenuitkering 1	Pensioenuitkering 2	Winsten deehemingen	Netto inkomsten onroerend goed	Overige inkomsten
65	€ 943.870,51	2,00%	€ 30.000,00	€ -	€ -	€ -	€ -
66	€ 931.535,92	2,00%	€ 30.600,00	€ -	€ -	€ -	€ -
67	€ 918.330,40	2,00%	€ 31.212,00	€ -	€ -	€ -	€ -
68	€ 904.224,04	2,00%	€ 31.836,24	€ -	€ -	€ -	€ -
69	€ 889.186,10	2,00%	€ 32.472,96	€ -	€ -	€ -	€ -
70	€ 873.184,95	2,00%	€ 33.122,42	€ -	€ -	€ -	€ -
71	€ 856.188,08	2,00%	€ 33.784,87	€ -	€ -	€ -	€ -
72	€ 838.162,06	2,00%	€ 34.460,57	€ -	€ -	€ -	€ -
73	€ 819.072,52	2,00%	€ 35.149,78	€ -	€ -	€ -	€ -
74	€ 798.884,14	2,00%	€ 35.852,78	€ -	€ -	€ -	€ -
75	€ 777.560,59	2,00%	€ 36.569,83	€ -	€ -	€ -	€ -
76	€ 755.064,55	2,00%	€ 37.301,23	€ -	€ -	€ -	€ -
77	€ 731.357,64	2,00%	€ 38.047,25	€ -	€ -	€ -	€ -
78	€ 706.400,43	2,00%	€ 38.808,20	€ -	€ -	€ -	€ -
79	€ 680.152,39	2,00%	€ 39.584,36	€ -	€ -	€ -	€ -
80	€ 652.571,87	2,00%	€ 40.376,05	€ -	€ -	€ -	€ -
81	€ 623.616,06	2,00%	€ 41.183,57	€ -	€ -	€ -	€ -
82	€ 593.240,99	2,00%	€ 42.007,24	€ -	€ -	€ -	€ -
83	€ 561.401,48	2,00%	€ 42.847,39	€ -	€ -	€ -	€ -
84	€ 528.051,09	2,00%	€ 43.704,34	€ -	€ -	€ -	€ -
85	€ 493.142,12	2,00%	€ 44.578,42	€ -	€ -	€ -	€ -
86	€ 456.625,57	2,00%	€ 45.469,99	€ -	€ -	€ -	€ -
87	€ 418.451,10	2,00%	€ 46.379,39	€ -	€ -	€ -	€ -
88	€ 378.567,01	2,00%	€ 47.306,98	€ -	€ -	€ -	€ -
89	€ 336.920,17	2,00%	€ 48.253,12	€ -	€ -	€ -	€ -
90	€ 293.456,03	2,00%	€ 49.218,18	€ -	€ -	€ -	€ -
91	€ 248.118,56	2,00%	€ 50.202,54	€ -	€ -	€ -	€ -
92	€ 200.850,20	2,00%	€ 51.206,59	€ -	€ -	€ -	€ -
93	€ 151.591,86	2,00%	€ 52.230,73	€ -	€ -	€ -	€ -
94	€ 100.282,85	2,00%	€ 53.275,34	€ -	€ -	€ -	€ -
95	€ 46.860,85	2,00%	€ 54.340,85	€ -	€ -	€ -	€ -

Naam client		DGA Dekkinggraad [®]	Naam bedrijf	Voorbeeld BV	
Pensioengegevens				Fiscaal	
Algemeen		Pensioenaanspraken		Vennootschapsbelasting	
Jaar berekening	2013	Uit te keren pensioen 1	€ 30.000,00	Percentage	20%
Leeftijd	46	Uit te keren pensioen 2	€ -	Percentage > 200,000	25%
Pensioenleeftijd	65	Indexatie uitkeringen	2,00%		
Ingang pensioen	2032				
Beleggingsinformatie					
Uitgangspunten doelvermogen op pensioendatum		Toe te passen rendementsprofiel opbouw fase		Toe te passen rendementsprofiel uitkeringsfase	
Waarde totale activa	-				
Waarde passiva excl. pensioen	-				
Fiscale pensioenverplichting	€ 445.221,00	Spaarrente	2,00%	Spaarrente	2,00%
Commerciële verplichting	€ 955.450,00	Defensief	3,00%	Defensief	3,00%
Geoptimaliseerd kapitaal	€ 1.050.995,00	Gemiddeld	4,50%	Gemiddeld	4,50%
Beschikbaar kapitaal	€ 943.870,51	Offensief	6,00%	Offensief	6,00%
Uitgangspunt berekening	Beschikbaar kapitaal	Toe te passen	Spaarrente	Toe te passen	Spaarrente
Dekkingsgraad		Dekkingsgraad		Dekkingsgraad afstempling onderdekking	
Dekkingsgraad Vennootschap bij werkelijke dotaties		Dekkingsgraad Vennootschap bij fiscale dotaties		Dekkingsgraad Vennootschap afstempling	
Fiscaal	42%	Op basis fiscaal	0%	Percentage	0 00%
Beschikbaar en fiscaal	90%	Op basis beschikbaar	47%	Prijsgiven	-
Dekkingstekort/overschot	-10%	Dekkingstekort/overschot	-53%	Nieuwe aanspraak	30.000,00
Invloed toevoegen winstreserves	0%	Invloed toevoegen winstreserves	0%	Correctie op activa	-
Dekkingsgraad	90%	Dekkingsgraad	47%		
Cashflowoverzicht					
Voor pensioen beschikbaar vermogen		Voor pensioen beschikbaar vermogen		Op pensioendatum beschikbaar vermogen nominaal	
Liquiditeiten	€ 50.000,00	Waarde vennootschap	€ 1.00	Totaal beschikbaar	€ 250.002,00
Beleggingen	€ -	Waarde deelnemingen	€ 1.00	Op pensioendatum beschikbaar vermogen nominaal	
Externe opbouw	€ -	Vordering op DGA	€ 200.000,00	Totaal beschikbaar	€ 943.870,51
Beschikbare toekomstige pensioendotaties		Beschikbare toekomstige pensioendotaties		Beschikbare toekomstige pensioendotaties	
2013	€ 9.391,00	2025	€ 22.545,00	2037	€ -
2014	€ 10.086,00	2026	€ 24.373,00	2038	€ -
2015	€ 10.831,00	2027	€ 26.377,00	2039	€ -
2016	€ 11.635,00	2028	€ 28.618,00	2040	€ -
2017	€ 12.496,00	2029	€ 31.114,00	2041	€ -
2018	€ 13.424,00	2030	€ 33.896,00	2042	€ -
2019	€ 14.429,00	2031	€ 37.005,00	2043	€ -
2020	€ 15.513,00	2032	€ 27,00	2044	€ -
2021	€ 16.690,00	2033		2045	€ -
2022	€ 17.963,00	2034		2046	€ -
2023	€ 19.353,00	2035		2047	€ -
2024	€ 20.873,00	2036		2048	€ -

zoals een premieovereenkomst of middelloon, een keuze worden gemaakt op welke wijze externe vermogensopbouw zowel qua rendement aantrekkelijk is tegen een relatief gering risico. Daarnaast dient er periodiek te worden gemonitord om zo nodig bij te sturen.

Voetnoten

¹ RvJ-Uiting 2005-4

² Een beroep op het zogenoemde "kwalitatief axiomatisch voorbehoud", waarbij de adviseur niet verantwoordelijk is voor het

niet-ontdekken van materiële onjuistheden indien dit het gevolg is van o.a. het ontbreken van specifieke deskundigheid of het ontbreken van deskundigheid indien deze niet had kunnen worden verkregen door inschakeling van derden, gaat niet op. (De vertrouwensfunctie en de theorie van Limpberg: de normatieve kern van de Leer van het gewekte vertrouwen)

³ V&A besluit 21 september 2012

⁴ Besluit Financiën, 29 april 2013, BLKB 2013 503M

⁵ LJN BP8952, Hoge Raad, 10/04588. Zie ook BN9739, Hoge Raad 10/0062